

CONSIDERAȚII ASUPRA ACȚIUNILOR IMAGOLOGICE DESFĂȘURATE DE MIHAI VITEAZUL

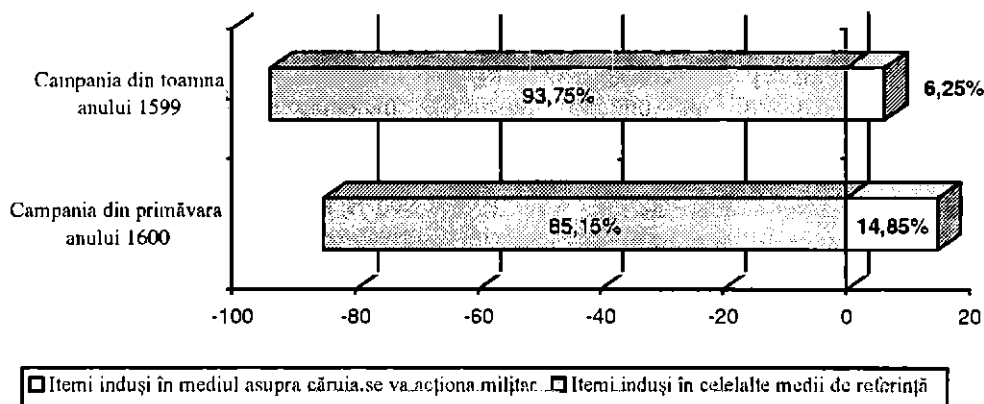
Bogdan-Alexandru Halic

În cele ce urmează mă voi referi exclusiv la imaginea¹ indusă, anume aceea imagine pe care principele român a promovat-o prin corespondența sa diplomatică, Analiza imagologică permițând o interpretare a conținutului acesteia în sensul inducerii unei imagini dezirabile. Pentru cercetare am utilizat documentele publicate în colecția *Mihai Viteazul în conștiința europeană*, interpretarea făcându-se cu ajutorul unui sistem de indicatori de imagine construit pe trei dimensiuni: politică, militară și umană. Fiecărei dimensiuni îi corespunde un număr de subindicatori de imagine², cu ajutorul cărora s-au realizat profilele de imagine.

Imaginea indusă de principele muntean în diverse medii de referință în scopul potențării acțiunilor sale politico-militare poate fi structurată pe două dimensiuni fundamentale: mediul asupra căruia se va acționa militar și mediile care pot interveni, într-un fel sau altul în derularea conflictului.

Date fiind constrângerile inerente ale unei sesiuni de comunicări, mă voi limita la a analiza imaginea indusă de Mihai Viteazul în mediile asupra cărora se va acționa militar.

Ponderea itemilor care vizează mediile asupra cărora se va acționa militar
demersurile imagologice ale lui Mihai Viteazul

Ceea ce surprinde după analiza acțiunilor imagologice desfășurate de principele muntean în mediile asupra cărora urma să se acționeze militar - în cazul de față mediile transilvănean și polono-moldovenesc - este ponderea mică a acestora în raport de demersurile imagologice direcționate către celelalte medii de referință.

Cuantificarea itemilor induși a relevat faptul că în perioada premergătoare campaniei din toamna anului 1599 mediul transilvănean a fost vizat de 6,25% din aceștia. La rândul său, mediul polono-moldovenesc a fost vizat, în perioada premergătoare campaniei din primăvara anului 1600 de 14,85% din itemii cuantificați în perioada respectivă.

Deși ponderea redusă a itemilor utilizați pentru inducerea imaginii dezirabile în mediile asupra cărora se va acționa militar este redusă, o interpretare atentă a distribuției acestora este însă de natură a releva o combinație a eforturilor militare și imagologice. Analiza raportului de forțe în ambele campanii relevă o relativă superioritate numerică a lui Mihai Viteazul, ceea ce sugerează că acesta nu a mai considerat necesară dublarea eforturilor sale militare prin demersuri imagologice.

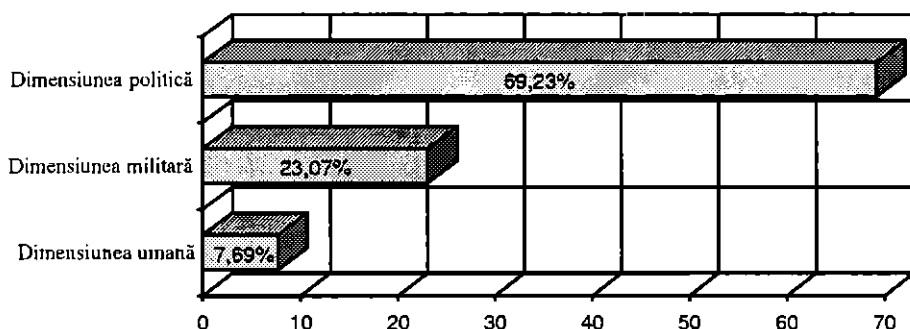
Interpretarea profilelor de imagine specifice relevă faptul că demersurile imagologice ale lui Mihai Viteazul în mediul transilvănean au vizat exclusiv dimensiunea politică a imaginii, concentrându-se strict asupra fidelității domnului român față de Habsburgi, itemii fiind în totalitate pozitivi. Aspectul este interesant, dacă se are în vedere că în perioada anterioară imaginea indusă de principele muntean în acest mediu a fost mult mai nuanțată, vizând, în ponderi diferite, toate cele trei dimensiuni ale imaginii dezirabile.

Structura imaginii dezirabile a principelui român în mediul transilvănean este, însă, pe deplin justificată. Astfel, dacă în perioada anterioară imaginea indusă a fost cea a unui aliat nu foarte comod al principelui Transilvaniei – consecință a Tratatului de la Alba Iulia din 1595 -, în perioada premergătoare campaniei din 1599 Mihai Viteazul se prezintă exclusiv ca un aliat fidel al Casei de Austria și promotor al intereselor acesteia. În consecință, orice împotrivire sau act de ostilitate la adresa sa poate fi interpretat ca fiind îndreptat împotriva Casei de Austria.

Un alt aspect interesant, care merită a fi analizat este absența referirilor la celelalte dimensiuni ale imaginii dezirabile în imaginea indusă în mediul transilvănean în perioada 1598-1599. Probabil că în concepția principelui muntean relevanța acestora era minoră în raport cu semnificația și implicațiile dimensiunii politice a imaginii induse. Schema mentală ar putea fi, probabil, tradusă în termenii unei totale lipse de importanță a resurselor militare sau a calității umane a celui care este promotorul intereselor imperialilor în zonă, pentru că un eventual conflict nu se va purta între acesta și Báthorești, ci între Habsburgi și Báthorești. Nu este exclus ca absența referirilor la dimensiunile militară și umană să fi vizat, în mod deliberat, exacerbară aspectului enunțat anterior, deși, în lipsa dovezilor clare, nu se poate afirma nimic cu precizie.

În perioada premergătoare campaniei din primăvara anului 1600, demersurile imagologice întreprinse de Mihai Viteazul au fost mai complexe, vizând toate cele trei dimensiuni ale imaginii. Și de această dată, referirile ale căror ponderi sunt majoritare vizează dimensiunea politică (69,23% din totalul de itemi).

Ponderea indicatorilor de imagine utilizați de Mihai Viteazul pentru inducere imaginii dezirabile în mediul polono-moldovean în perioada noiembrie 1599 - aprilie 1600.

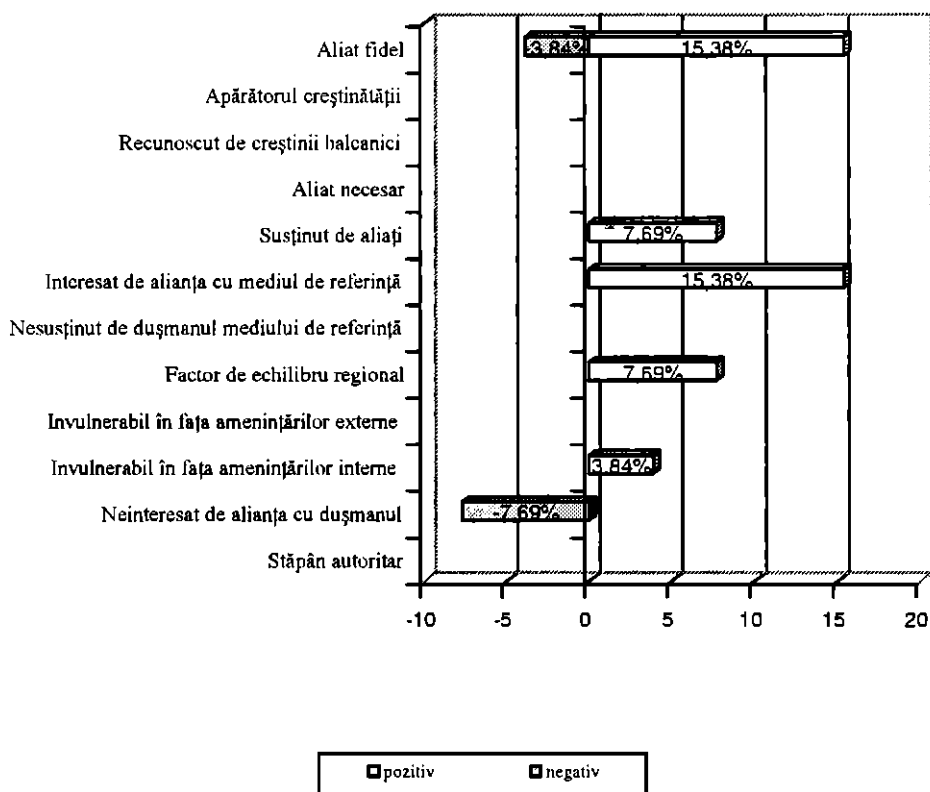

Imaginea indusă de Mihai Viteazul la acest indicator este structurată pe interesul pentru o alianță cu mediul de referință (15,38% din itemi, în totalitate pozitivi), căruia îi este un aliat fidel (15,38% din totalul de referiri reprezintă itemi pozitivi la acest subindicator de imagine). Acesta este primul palier de structurare a imaginii, respectiv oferta pe care principele român o face mediului de referință.

Al doilea palier, mai agresiv/amenințător, vizează poziția lui Mihai Viteazul în context regional. Acesta se prezintă pe sine ca fiind susținut de aliații pe care îi are în acel moment (7,69% din totalul de itemi) – atât imperiali, cât și otomani! – și ca factor de echilibru regional (7,69% din totalul de referiri), invulnerabil în fața amenințărilor interne (3,84% din totalul de itemi). O relevanță aparte în demersul imagologic al lui Mihai Viteazul o are ponderea semnificativă a referirilor negative la subindicatorul „*Neinteresat de alianța cu dușmanul*” (7,69% din totalul de itemi), de natură a întări imaginea de principe susținut de aliații săi care erau, în același timp, dușmanii mediului de referință. Un alt element menit a accentua această imagine este reprezentat de referirile negative la subindicatorul „*Aliat fidel al mediului de referință*” (3,84% din totalul de itemi).

Sintetizând ponderea subindicatorilor de imagine utilizați pentru a contura cele două paliere ale indicatorului „Dimensiune politică”, rezultă că acestea sunt perfect echilibrate (30,76% din totalul de itemi pentru fiecare palier în parte). Trebuie, totuși, menționat faptul că cel de-al doilea palier conține totalitatea referirilor negative ale indicatorului în discuție (11,53% din totalul de itemi, ceea ce reprezintă 37,48% din referirile la acest palier).

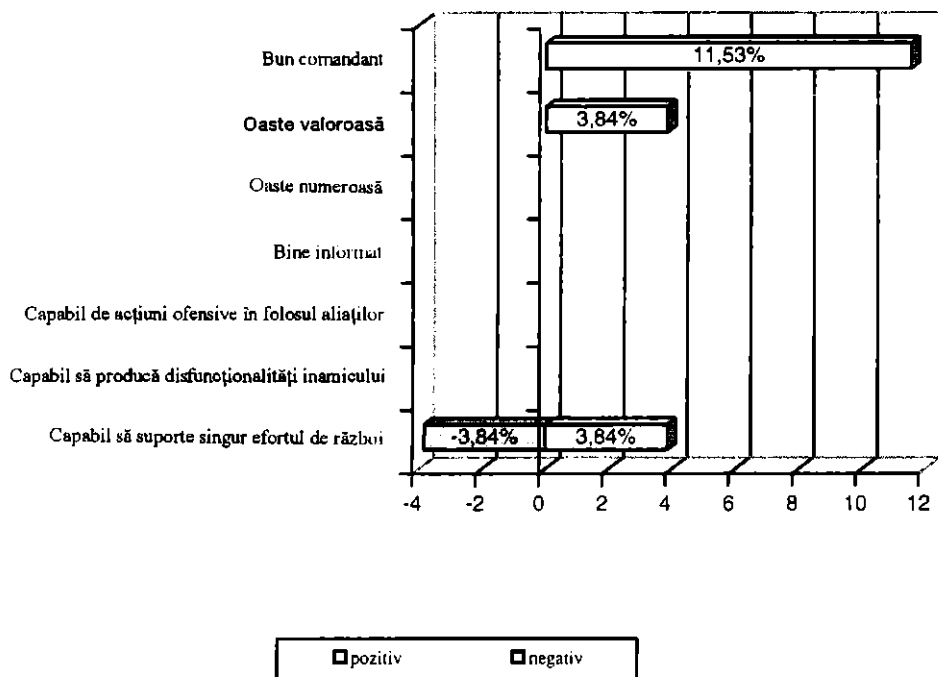
Profiul imaginii induse de Mihai Viteazul în mediul polono-moldovenesc în perioada noiembrie 1599 - aprilie 1600 - indicatorul Dimensiune politică (% din totalul de itemi)

În ceea ce privește indicatorul de imagine „Dimensiunea militară” (23,07% din totalul de itemi), pot fi identificate alte elemente interesante pentru înțelegerea strategiei de imagine utilizată de Mihai Viteazul pentru pregătirea campaniei din primăvara anului 1600. Astfel, imaginea indusă de principele muntean este cea a unui comandant valoros (11,53% din totalul de itemi), care are la dispoziție o oaste numeroasă (3,84% din totalul de itemi) și este în măsură să suporte efortul unei campanii (referirile pozitive la acest subindicator însumează 3,84% din totalul de itemi). Combinate cu imaginea structurată pe cel de-al doilea palier decelat din analiza indicatorului de imagine „Dimensiunea politică”, acestea îi conturează principelui român imaginea unui serios factor de risc pentru mediul polono-moldovenesc. Cu toate acestea, absența referirilor la subindicatorii „Bine

informat", „Capabil de acțiuni ofensive în folosul aliaților” – adică al dușmanului mediului de referință vizat – și „Capabil să producă disfuncționalități inamicului” – adică mediului de referință - diminuează perceperea riscului ca fiind unul iminent.

Profilul imaginii induse de Mihai Viteazul în mediul polono-moldovenesc în perioada noiembrie 1599 - aprilie 1600 - indicatorul de imagine „Dimensiunea militară” (% din totalul de itemi)

Un aspect care consider că merită o atenție sporită este modul de articulare a subindicatorului de imagine „Capabil să suporte singur efortul de război”. Acesta totalizează 7,69% din totalul de itemi, ponderea referirilor negative pe subindicator fiind de 50,00%. O asemenea distribuție a ponderilor pozitive și negative în cadrul subindicatorului este deosebit de interesantă, ea sporind credibilitatea demersului imagologic. Astfel, este de presupus că factorii de decizie polono-moldovenesci erau la curent cu permanentele solicitări de mijloace financiare ale principelui român. În acest context, a afirma că acesta are capacitatea de a purta singur războiul ar fi conferit o notă de derizoriu întregului demers imagologic. Distribuția echilibrată a referirilor pozitive induce însă imaginea unui principe capabil să susțină singur un conflict de scurtă durată. Coroborând această interpretare cu imaginea construită de indicatorul „Dimensiunea politică”, rezultă că aliații acestuia nu vor întârzia să îl susțină și să-i finanțeze expediția.

În ceea ce privește indicatorul de imagine „Dimensiunea umană”, referirile se concentrează exclusiv asupra subindicatorului „*Demn de încredere*” (7,69% din totalul de itemi), referirile fiind în totalitate pozitive, ceea ce este de natură a consolida imaginea indusă de ceilalți indicatori de imagine analizați.

Sintetizând, în finalul acest succint excurs, consider că trebuie punctate trei aspecte:

- Acțiunile inagologice ale lui Mihai Viteazul nu au vizat prioritar mediile asupra cărora urma să se acționeze militar, ci mediile care puteau interveni în conflict, în scopul evident de a împiedica acțiunile acestora;
- Imaginea indusă nu este una exclusiv pozitivă, ci una credibilă și conformă intereselor politico-militare ale principelui român;
- Ponderea semnificativă a itemilor utilizați vizează dimensiunea politică a imaginii principelui.

NOTE

1. Imaginea poate fi definită ca „*interpretare-cadru implicită, aceea interpretare-cadru care se formează de la sine, prin procesări care rămân neconștientizate și care se exprimă sub forma opiniilor, atitudinilor, convingerilor, credințelor, mentalităților sau simbolurilor socio-culturale*” (Ion Chiciudean, B. A. Halic, *Noțiuni de imagologie istorică și comunicare interetică*, București, 1999, p.35-36).
2. Astfel, pentru ilustrarea dimensiunii politice am avut în vedere subindicatorii de imagine *Aliat fidel, Apărătorul creștinătății, Recunoscut de creștinii balcanici, Aliat necesar, Susținut de aliați, Interesat de alianța cu mediul de referință, Nesusținut de dușmanul mediului de referință, Factor de echilibru regional, Invulnerabil în fața amenințărilor externe, Invulnerabil în fața amenințărilor interne, Neinteresat de alianța cu dușmanul și Stăpân autoritar*. Dimensiunea militară a imaginii lui Mihai Viteazul a fost structurată pe subindicatorii de imagine *Bun comandant, Oaste numeroasă, Oaste valoroasă, Bine informat, Capabil de acțiuni ofensive în folosul aliaților, Capabil să producă disfuncționalități inamicului, Capabil să suporte singur efortul de război*. În ceea ce privește dimensiunea umană a principelui român, mai puțin evidențiată, am avut în vedere subindicatorii de imagine *Bun creștin, Demn de încredere, Viteaz, Sincer, Încercător, și Prudent*. (I. Chiciudean, B.A.Halic, *op.cit.*, p.338; B. A. Halic, *Aspecte imagologice ale pregătirii de către Mihai Viteazul a acțiunilor din Transilvania*, în MV-C, 1999, 5, nr.7, p.15-19)

CONSIDERATIONS CONSERNANT LES ACTIONS IMAGOLOGIQUES DEPLOYEES PAR MICHEL LE BRAVE

- Résumé -

L'image promue par la correspondance diplomatique du prince roumain Michel le Brave fait l'objet d'une analyse imagologique ce qui permet l'interprétation de son contenant. Pour cela on a utilisé des documents publiés.

L'interprétation de ces documents est politique, militaire et humaine. L'image de Michel le Brave est structurée d'après deux dimensions: le milieu sur lequel il actionne du point de vue militaire et les milieux qui peuvent intervenir dans le déroulement du conflit.

L'analyse des actions imagologiques du prince valaque envers les milieux de Transilvanie et polono-moldave (pour la première dimension) surprend par une petite pondération de ceux-ci en rapport avec les autres milieux. En Transilvanie prépondérante est la dimension politique, la fidélité du prince pour les Habsbourgs. Pour ce cas tout les items sont positifs pour l'époque d'avant 1599. Cette époque a connu des démarches imagologiques complexes, pour toutes les trois dimensions de l'image.

En ce qui concerne la dimension politique elle est structurée sur deux paliers: l'intérêt pour une alliance avec le milieu de référence et la position du prince en contexte régional, les deux ayant une pondération équilibrée. L'image créée par l'indicateur "Dimension militaire" est celle d'un commandant plein de valeur, ayant une nombreuse armée, qui est capable pour l'effort d'une campagne. Pour la dimension humaine les références sont concentrées sur le sous indicateur "digne de confiance".

Les actions imagologiques de Michel le Brave ont eu comme but surtout les milieux qui pouvaient intervenir dans le conflit pour empêcher l'intervention de ceux-ci. De même l'image est crédible et non exclusivement positive, et la dimension visée pour l'image du prince est celle politique.